

Göbekli Tepe Klaus Schmidt'ini Kaybetti

Emine Sonmur Özcan

Temmuz sayımızın kapağı Göbekli Tepe'ydi. Dosyayı hazırlarken Göbekli Tepe'nin kazı heyeti başkanı Profesör Klaus Schmidt, arkeolog eşi Çiğdem Köksal Schmidt ve kazı ekibinin diğer üyelerinden her aşamada büyük yardım gördük. Bizzat Klaus Schmidt kazı alanı ve buluntu görsellerini bizimle paylaştı. Hazırladığımız dosyaya ve postere zaman ayırıp titizlikle gözden geçirdi.

Çok acı bir tesadüfle, dosyayı hazırladığımız ay içinde Profesör Klaus Schmidt'in vefat haberini aldık. Tatil amacıyla Türkiye dışında olan Profesör Schmidt, memleketi Almanya'da 20 Temmuz 2014 Pazar günü kalp krizi geçirmiş ve kurtarılamamıştı. *Bilim ve Teknik* dergisi olarak büyük üzüntü duyuyoruz. Başta eşi Çiğdem Hanım olmak üzere merhum Profesör Klaus Schmidt'in ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyoruz.

Klaus Schmidt 1953 yılında Almanya'da doğdu. Heidelberg ve Erlangen üniversitelerinde tarih, arkeoloji ve jeoloji öğrenimi gördükten sonra doktora çalışması "Norşuntepe'deki Taştan Araç-Gereçler" için ilk kez 1978 yılında Türkiye'ye (Elazığ) geldi. Doktora sonrası bilimsel araştırmaları için de sık sık Türkiye'de bulunan Schmidt, Lidar Höyük kazısı (1980), Nevalı Çori kurtarma kazısı (1983-1991) gibi arkeolojik faaliyetlerde görev aldı. Klaus Schmidt doçentlik çalışmasını Göbekli Tepe'nin izlerini taşıyan Nevalı Çori neolitik yerleşimi buluntuları üzerine yaptı.

Profesör Schmidt yaklaşık yirmi yıldır (1995 bu yana) aralıksız olarak Göbekli Tepe kazılarının başkanlığını sürdürüyordu. Göbekli Tepe üzerine pek çok bilimsel makalesi ve değişik dillere çevrilmiş bir de kitabı (*Göbekli Tepe- Taş Çağı Avcılarının Gizemli Kutsal Alanı*) olan merhum Schmidt'in, dünyanın ilk tapınak şehri Göbekli Tepe'nin ve dolayısıyla ülkemizin bilim ve medya çevrelerine tanıtılmasındaki çabası ve katkıları tartışılmaz.

Protonun Manyetik Momenti

Mahir E. Ocak

Alman araştırmacılar, yeni bir yöntem geliştirerek protonun manyetik momentinin en hassas ölçümünü yaptı. Dr. A. Mooser ve arkadaşlarının geliştirdiği yöntem ve elde ettiği sonuçlar hakkındaki makale *Nature*'da yayımlandı.

Protonun temel özelliklerinden biri manyetik momentidir. Bugüne kadar protonun manyetik momentini sadece dolaylı yöntemlerle ölçülmüştü. Dr. A. Mooser ve arkadaşları ise yeni bir yöntem geliştirerek protonun manyetik momentini doğrudan ölçtü. Elde edilen veriler protonun manyetik momentinin nükleer magnetonun 2,792847350(9) katı olduğunu gösteriyor. Bu ölçümün kesinliği daha önce dolaylı yöntemlerle elde edilen sonuçlarının üç katı.

Geliştirilen yöntemin protonun anti-maddesi olan anti-protonun manyetik momentini ölçmek için

de kullanılabileceği düşünülüyor. Bugüne kadar protonun ve anti-protonun manyetik momentleri arasında herhangi bir fark gözlemlenemedi. Ancak yapılacak daha hassas ölçümlerle iki parçacığın manyetik momentleri arasında bir fark olduğu belirlenebilirse fizik'in en temel sorularından biri cevaplanabilir. Gözlemlenebilen evren büyük oranda maddeden oluşuyor, anti-madde miktarı ise çok az. Bu durum bilinen hiçbir mekanizma ile açıklanamıyor. Protonun ve anti-protonun manyetik momentleri arasında bir fark belirlenmesi bu sorunun çözümü için bir ipucu verebilir.

